

Juho Markkula

Katsastuslupalain uudistus

Metropolia Ammattikorkeakoulu

Insinööri (AMK)

Auto- ja kuljetustekniikka

Insinöörityö

13.5.2015

Tekijä(t) Otsikko	Juho Markkula Katsastuslupalain uudistus
Sivumäärä Aika	26 sivua 13.5.2015
Tutkinto	Insinööri (AMK)
Koulutusohjelma	Auto- ja kuljetustekniikka
Suuntautumisvaihtoehto	Autosähkötekniikka
Ohjaaja(t)	Huoltopäällikkö Risto Halttunen, Delta Auto Oy Autoelektroniikan lehtori Vesa Linja-aho
<p>Tämä insinööri työ on tehty kevään 2015 aikana Delta Autossa. Työn tavoitteena oli kerätä tietoa ajoneuvojen katsastuksista sekä katsastustoimintaan vaikuttavasta lainsäädännöstä. Työssä tarkastellaan varsinkin katsastuslupalain uudistusta sekä sen mahdollisia vaikutuksia katsastustoimintaan. Tavoitteena oli myös selvittää, miten asiakas ja Delta Auto hyötyy katsastustoiminnasta</p> <p>Katsastuslupalain uudistus astui voimaan 1.7.2014. Uudistus on mahdollistanut katsastustoiminnan korjaamoilla. Työssä kerättiin tietoa katsastustoiminnan järjestämisestä Delta Autossa. Työssä selvitettiin myös, miten asiakas ja Delta Auto hyötyy katsastustoiminnasta. Hyödyt selvitettiin vertailemalla hintoja entisen katsastuspalvelun suorittamisessa ja nykyisen katsastuspalvelun välillä sekä vertailemalla katsastustoiminnan suorittamisen ja suunnittelun helpoutta niin asiakkaalle kuin Delta Autolle.</p> <p>Työn tuloksena syntyi selvitys uudesta katsastuslaista sekä katsastustoiminnan aloittamisen vaatimuksista. Lisäksi saatiin selvitettyä, miten korjaamo- ja katsastusalan yrityksissä suhtaudutaan katsastuslain uudistukseen. Suurin osa alan yrityksistä pitää uudistusta positiivisena asiana, mutta suurin osa korjaamoista ei aio aloittaa katsastustoimintaa. Työ osoitti, että Delta Auto sekä sen asiakkaat hyötyvät katsastustoiminnan aloittamisesta niin rahallisesti kuin ajallisesti. Katsastustoiminnan aloittaminen HelppoKatsastuksen kanssa on myös helpottanut Delta Auton päivittäistä toimintaa.</p>	
Avainsanat	Katsastus, uudistus, hyödyt

Author(s) Title	Juho Markkula Renewal of Vehicle Inspection Law
Number of Pages Date	26 pages 13 June 2015
Degree	Bachelor of Engineering
Degree Programme	Automotive and Transport Engineering
Specialisation option	Automotive Electronics Engineering
Instructor(s)	Risto Halttunen, Chief Workshop Manager, Delta Auto Oy Vesa Linja-aho, Senior Lecturer
<p>This Bachelor's thesis was carried out for Delta Auto during spring 2015. The goal of the thesis was to collect information about vehicle inspection and the law behind it. The thesis concentrates on the renewal of the law of vehicle inspections and how it influences vehicle inspection activities.</p> <p>The new law of vehicle inspections came into effect on 1 July 2014. The renewal has made inspecting vehicles in workshops possible. This thesis investigated vehicle inspection activity in Delta Auto. How Delta Auto and its customers benefit from vehicle inspection was also analyzed. The benefits were found out by comparing the prices between earlier inspection activity and new inspection activity and by comparing the ease of planning and performing inspections for the customer and Delta-Auto.</p> <p>The outcome of this thesis is a survey on the new vehicle inspection law and requirements for starting vehicle inspection activity. In addition, information about what vehicle repair workshops and vehicle inspection companies think about the renewal of the inspection law was collected. Most of the companies in the field find the renewal as a positive development. However, most of the vehicle repair shops are not planning to start inspection activity in the future. The thesis shows that both Delta Auto and its customers benefit from the inspection activity both financially and by saving time. The Vehicle inspection activity with HelppoKatsastus has also made the day- to-day operations in Delta Auto easier.</p>	
Keywords	Vehicle inspection, Renewal, Benefits

Sisällys

Lyhenteet

1	Johdanto	1
2	Yritykset	1
	2.1.1 Delta Motor Group Oy	1
	2.1.2 Delta Auto	2
	2.1.3 Talouden avainluvut	2
	2.2 HelppoKatsastus	3
3	Määräaikaiskatsastus Suomessa	4
	3.1 Ajoneuvoluokat	4
	3.2 Katsastuksen määrääjat	4
	3.3 Määräaikaiskatsastuksen ajankohta	5
	3.4 Liikennekäytöstä poistetun ajoneuvon katsastaminen	6
	3.5 Katsastuksen jälkitarkastus ja käyttökielto	6
4	Katsastustoiminnan vaatimukset	7
	4.1 Katsastustoimipaikan tila- ja laitevaatimukset	7
	4.1.1 Tilat	7
	4.1.2 Jarrudynamometri	8
	4.1.3 Akseli- tai telimassan mittaukseen soveltuva vaaka	8
	4.1.4 Äänenpainetason mittari	9
	4.1.5 Välystentarkastuslaite	9
	4.1.6 Ajovalojen suuntaukseen ja valotehon mittaamiseen soveltuva laite	9
	4.1.7 Muut vähäiset katsastuksen suorittamiseksi tarvittavat laitteet ja varusteet	9
	4.1.8 Valvonta	10
	4.2 Ajoneuvojen katsastuslupa	10
	4.2.1 Katsastustoimiluvan myöntäminen	11
	4.2.2 Hakijan luotettavuuden arviointi	11
	4.2.3 Hakijan asiantuntemus ja katsastuksia suorittavan henkilön pätevyys	11
	4.2.4 Riippumattomuuden arviointi	12
	4.2.5 Toimiluvan laajuus ja hakeminen	12

4.3	Katsastustoiminta	13
4.3.1	Toiminnan aloittaminen ja tilat	13
4.3.2	Tasapuolisuus ja esteellisyys	13
4.3.3	Sivutoimipiste	13
4.3.4	Toimiluvan uusiminen ja katsastustoiminnan päättäminen	14
4.4	Valvonta	14
5	Katsastuslupalain uudistus	15
5.1	Katsastuslupa	15
5.1.1	Katsastusluvan myöntämisen edellytykset	15
5.1.2	Luotettavuuden arviointi	16
5.1.3	Riippumattomuuden arviointi	17
5.1.4	Katsastusluvan hakeminen	17
5.2	Katsastusten suorittamisen yleiset vaatimukset	18
5.2.1	Katsastustoimipaikan toimitilat ja laitteet	18
5.2.2	Katsastustoiminnan aloittaminen ja päättäminen	18
5.2.3	Tasapuolisuus katsastustoiminnassa ja poikkeus esteellisyydessä	18
5.2.4	Katsastusten suorittaminen katsastustoimipaikan ulkopuolella	19
5.2.5	Katsastusasiakirjojen säilyttäminen ja luovuttaminen	19
5.2.6	Palvelutietojen ja hintojen ilmoittaminen katsastuspalvelurekisteriin	19
5.3	Yleistä	19
5.3.1	Valvonnassa käytettävät seuraamukset	20
6	Katsastuslupalain uudistuksen taustat	21
6.1	Selvitys uudistuksen vaikutuksista	22
6.2	Tämän hetken mielipiteitä uudistuksesta	22
7	Katsastustoiminta Tampereen Delta Autossa	23
7.1	Hyödyt Delta Autolle	23
7.2	Hyödyt asiakkaille	24
7.3	Käytännön järjestelyt	25
8	Lopuksi	25
	Lähteet	26

Lyhenteet ja määritelmät

Trafi	Liikenteenturvallisuusvirasto
SATL	Suomen Autoteknillinen Liitto Ry
Kevyt ajoneuvo	Kokonaismassaltaan enintään 3500 kg painava ajoneuvo
Raskas ajoneuvo	Kokonaismassaltaan yli 3500 kg painava ajoneuvo

1 Johdanto

Tämän insinööriyön tarkoituksena oli selvittää katsastuslupalain uudistuksessa muuttuneet lakipykälät ja vertailla uudistusta vanhaan lakiin. Lisäksi tavoitteena oli selvittää, miten uudistus vaikuttaa katsastusten saatavuuteen ja hintoihin. Työssä kuvaan myös, miten katsastustoiminta on järjestetty Tampereen Delta Autossa, joka oli työn tilaaja, sekä miten asiakkaat ja Delta Auto hyötyvät katsastustoiminnasta. Delta Auto on täyden palvelun autoliikeketju, joka myy ja huoltaa Kia-, Mitsubishi-, Mazda- ja Opel-autoja.

Uudistettu katsastuslupalaki astui voimaan 1. heinäkuuta 2014. Uudistus on herättänyt mielipiteitä niin puolesta kuin vastaan. Asiakkaan näkökulmasta uudistus tuo palveluita lähemmäksi toisiaan. Uudistuksen tavoitteena on hillitä katsastusten hintojen nousua, sekä parantaa katsastuspalveluiden saatavuutta. Katsastuslupalain muutos mahdollistaa ajoneuvojen katsastamisen korjaamoilla, mikä on luonut monia uusia yhteistyömahdollisuuksia sekä parantanut katsastusten saatavuutta.

Aihe valikoitui ajankohtaisuutensa ja mielenkiintoisuutensa vuoksi sekä sen takia, että katsastustoiminta on uusi asia Delta Autossa. Delta Autossa katsastustoiminta aloitettiin HelppoKatsastuksen kanssa yhteistyössä 2.2.2015.

2 Yritykset

2.1.1 Delta Motor Group Oy

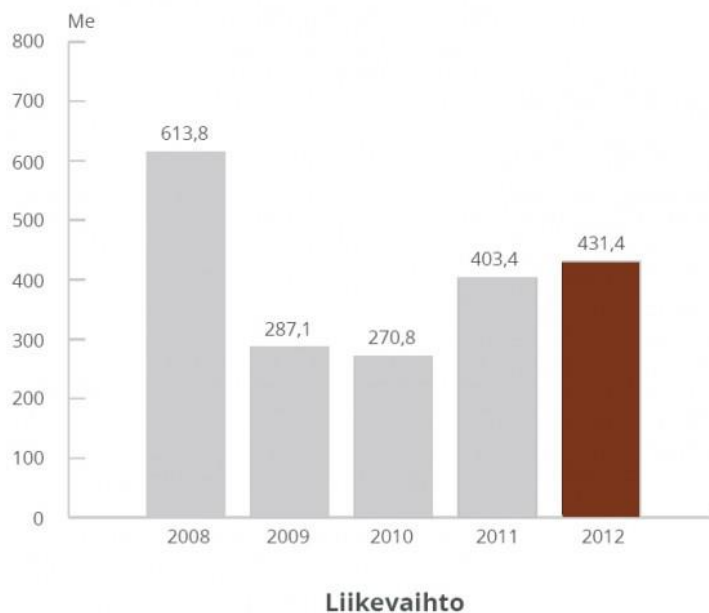
Delta Motor Group Oy on perustettu vuonna 1937, ja Delta Auto on sen tytäryhtiö. Delta Motor Group on Kia- ja Mitsubishi-autojen ja alkuperäisvaraosien maahantuojia. Se on aloittanut Kian maahantuonnin vuonna 2004. Mitsubishin maahantuonnin yritys aloitti 2011 ja onnistui ensimmäisenä myyntivuonna kasvattamaan merkin markkinaosuutta 62 prosenttia. Delta Motor Group Oy:n omistaa brittiläinen sijoitusyhtiö Delta Auto Group Ltd. Delta Motor Group -emoyhtiön palveluksessa on noin 90 ihmistä. [1.]

2.1.2 Delta Auto

Delta Auto on täyden palvelun autoliikeketju, joka myy ja huoltaa Kia-, Mitsubishi-, Mazda- ja Opel-autoja 25 toimipisteessä. Edellä mainittujen merkkien lisäksi Delta Auto tarjoaa valtuutettua merkkihuoltopalvelua myös Chevrolet- ja Saab-merkkisille autoille. Delta Auto toimii myös monimerkkikorjaamona ja huoltaa kaikki autot merkistä riippumatta. Delta Autolla on myös Suomen kattavin italialaismerkkien huolto. Delta Auto on Suomen isoimpia käytettyjen autojen myyjiä, ja se työllistää noin 500 ihmistä. Delta Autoon kuuluu myös BMW-liiketoimintaa harjoittava Delta Bavaria. Delta Auto aloitti yhteistyössä HelppoKatsastuksen kanssa katsastustoiminnan Tampereen Delta Autossa 26.1.2015. [1.]

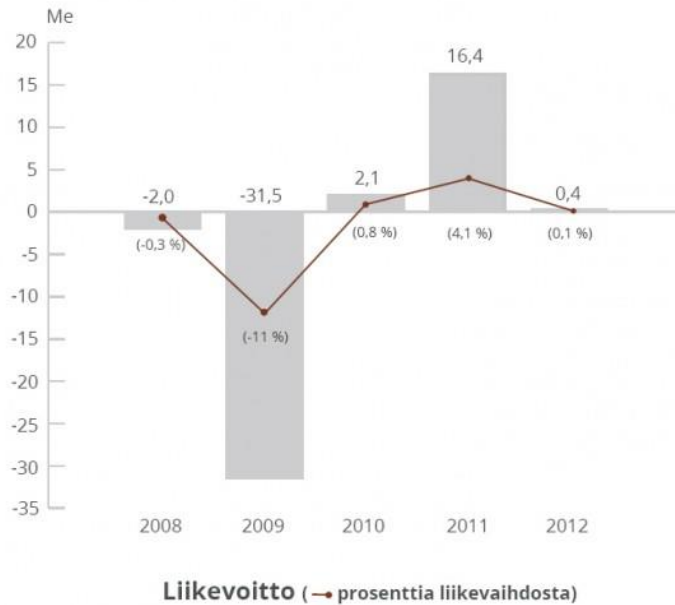
2.1.3 Talouden avainluvut

Delta Motor Group Oy:n liikevaihto kasvoi markkinoiden laskusuuntauksesta huolimatta vuonna 2012. Kasvua oli 2012 6,4 % edellisvuoteen verrattuna. Liikevaihto kasvoi 403,4 miljoonasta eurosta 431,4 miljoonaan euroon. (Kuvio 1.) Automyynnin osuus oli tuolloin 86,9 % jälkimarkkinoinnin 8,7 % ja asiakasrahoituksen 4,4 %. [1.]

Kuvio 1. Delta Motor Group Oy:n liikevaihto < <http://www.deltamotorgroup.fi/konserni/>].>.

Konsernin taseen loppusumma vuonna 2012 oli 53,8 miljoonaa euroa ja omavaraisuusaste 30 %. Liikevoitto oli vuonna 2012 0,4 miljoonaa euroa (kuvio 2). [1.]

Kuvio 2. Delta Motor Group Oy:n liikevoitto [1.]

2.2 HelppoKatsastus

HelppoKatsastus on aputoiminimi Heikinlaakson Katsastus Oy:lle ja ketjun markkinointinimi. Yritys ja ensimmäinen katsastustoimipiste on perustettu vuonna 2008 Helsingin Heikinlaaksoon. 2010 perustettiin toinen toimipiste Tattariharjulle. Vuonna 2011 avattiin Delta Autojen yhteyteen toimipisteet Espoossa, Lahdessa ja Turussa. Espoon toinen toimipiste avattiin Kivenlahteen 2012. Nauvoon toimipiste avattiin 2013. Katsastuslain uudistuksen voimaan tullessa avattiin toimipiste Helsingin Herttoniemen Delta Auton liikkeen sisälle. Sen jälkeen toimipisteitä on avattu Salossa, Järvenpäässä, Hyvinkäällä, Porissa ja Tampereella. [2.]

3 Määräaikaiskatsastus Suomessa

Määräaikaiskatsastus on määräajoin ajoneuvolle suoritettava katsastus, jossa tarkastetaan ajoneuvon liikennekelpoisuus, sekä ajoneuvon rekisteriä vastaavuus. Samalla tarkastetaan auton päästöt. Rekisteröintikatsastus vastaa määräaikaiskatsastusta. [3.]

3.1 Ajoneuvoluokat

Ajoneuvoluokista käytetään laissa [4, 10 § – 17 §]seuraavia lyhenteitä:

- M1, henkilöauto
- M2 ja M3, linja-auto
- N1, pakettiauto
- N2 ja N3, kuorma-auto
- L5e, kolmipyörä
- L6e, kevyt nelipyörä
- L7e, nelipyörä
- O1, perävaunu, jonka kokonaismassa on enintään 0,75 tonnia.
- O2, perävaunu, jonka kokonaismassa on enemmän kuin 0,75 tonnia, mutta maksimissaan 3,5 tonnia.
- O3, perävaunu, jonka kokonaismassa on enemmän kuin 3,5 tonnia, mutta maksimissaan 10 tonnia.
- O4, perävaunu, jonka kokonaismassa on enemmän kuin 10 tonnia.

3.2 Katsastuksen määräajat

Määräaikaiskatsastuksen ajankohta määräytyy luokkien M1, L7e, L6e sekä kokonaismassaltaan yli 3500 kg:n perävaunujen osalta ajoneuvon käyttöönottopäivän mukaan, mikäli se on merkitty rekisteröintitodistuksen tekniseen osaan. Mikäli käyttöönottopäivää ei ole merkitty rekisteröintitodistukseen, katsastuksen ajankohta määräytyy rekisteritunnuksen viimeisen numeron mukaan. Museoajoneuvojen sekä O2- luokan ajoneuvon katsastus tehdään erikseen määriteltynä aikoina. [3; 5, 3 §.]

Yksityiskäytössä olevan M1, L7e ja L6e luokan ajoneuvon ensimmäinen määräaikaikatsastus on suoritettava viimeistään kolmen vuoden kuluttua käyttöönottopäivästä. Toinen katsastus tulee suorittaa viiden vuoden sisällä käyttöönottopäivästä. Välissä on ns. vapaavuosi. Toisen katsastuksen jälkeen ajoneuvo on katsastettava vuosittain. [3; 5, 3 §.]

Pakettiautojen (N1 luokka) ja enintään 3500 kg:n erikoisautojen ensimmäinen katsastus suoritetaan viimeistään 3 vuoden kuluttua käyttöönottopäivästä ja sen jälkeen vuosittain. Kuorma-autot (N2, N3), linja-autot (M2, M3), taksit, sairausautot sekä yli 3500 kg:n erikoisajoneuvot on katsastettava vuosittain käyttöönottopäivästä lähtien. [3; 5, 3 §.]

Kokonaismassaltaan alle 750 kg:n perävaunua (luokka O1), eikä hinattavaa laitetta tarvitse katsastaa. Muut kokonaismassaltaan enintään 3500 kg:n perävaunut (O2) tulee katsastaa käyttöönottopäivästä laskien kahden vuoden kuluttua kyseisen vuoden loppuun mennessä ja sen jälkeen kahden vuoden välein vuoden loppuun mennessä. [3; 5, 3 §.]

Museoajoneuvot, jotka on otettu käyttöön ennen 31.12.1959, on katsastettava joka neljäs vuosi kesäkuun loppuun mennessä. Museoajoneuvot, jotka on otettu käyttöön 1.1.1960 jälkeen, tulee katsastaa joka toinen vuosi kesäkuun loppuun mennessä. [3; 5, 3 §.]

3.3 Määräaikaikatsastuksen ajankohta

Määräaikaikatsastuksen ajankohta määräytyy käyttöönottopäivän mukaan tai rekisterinumeron viimeisen numeron mukaan. Katsastus voidaan suorittaa aikaisintaan neljä kuukautta ennen rekisteröintitodistukseen merkittyä käyttöönottopäivää. Katsastuksen ajankohta selviää rekisteröintitodistuksen teknisestä osasta. Sieltä ilmenee myös edellinen ajoneuvolle suoritettu katsastus. Kuorma-autot (N2, N3), linja-autot (M2, M3), kokonaismassaltaan yli 3500 kg:n erikoisajoneuvot sekä perävaunut (O3, O4) voidaan katsastaa 6 kuukautta ennen katsastuksen määräpäivää. [3; 5, 4 §.]

Mikäli rekisteröintitodistukselle ei ole merkitty käyttöönottopäivää täydellisenä, tulee ajoneuvo katsastaa rekisteritunnuksen viimeisen numeron mukaan. Rekisteritunnuksen

mukaan katsastusajankohdan määräytyminen näkyy taulukossa 1. Taulukossa X tarkoittaa rekisteritunnuksen mukaista ajankohtaa ja O tarkoittaa kuorma-autojen (N2, N3), linja-autojen (M2, M3), kokonaismassaltaan yli 3500 kg:n erikoisautojen sekä raskaiden perävaunujen (O3, O4) pidennettyä katsastusaikaa. [3.]

Taulukko 1. Katsastuksen ajankohdan määräytyminen rekisteritunnuksen perusteella [3.]

Nr.		E	S	L	M	J	T	H	M	H	T	K	H	E	S	L	M	J
1		O	O	X	X	X	X											
2			O	O	X	X	X	X										
3				O	O	X	X	X	X									
4					O	O	X	X	X	X								
5							O	O	X	X	X	X						
6									O	O	X	X	X	X				
7										O	O	X	X	X	X			
8											O	O	X	X	X	X		
9												O	O	X	X	X	X	
0													O	O	X	X	X	X

3.4 Liikennekäytöstä poistetun ajoneuvon katsastaminen

Liikennekäytöstä poistettua ajoneuvoa ei tarvitse ilmoittaa takaisin liikennekäyttöön, kun se viedään katsastukseen. Vaatimuksena ajoneuvon siirtämiselle katsastukseen on, että sille on varattu aika katsastukseen ja sillä on voimassa liikennevakuutus. Siirrettäessä ajoneuvoa siinä tulee olla kiinnitettynä rekisterikilvet. Katsastuksesta ajoneuvon saa siirtää säilytys- tai korjauspaikkaan. Liikennekäytöstä poistetun ajoneuvon kohdalla ei sovelleta katsastuksessa hylätyn ajoneuvon ajoaikasäädöksiä. [3.]

3.5 Katsastuksen jälkitarkastus ja käyttökielto

Mikäli ajoneuvo on hylätty määräaikaikatsastuksessa, voidaan jälkitarkastus suorittaa 1 kuukauden kuluessa millä tahansa katsastustoimipaikalla. Mikäli tarkastusaika on mennyt umpeen, on määräaikaikatsastus tehtävä kokonaan uudestaan. [3.]

Ajoneuvoa ei saa käyttää liikenteessä, ellei katsastusta ei ole suoritettu määräaikana. Ajoneuvoa saa käyttää korjattuna 2 kuukauden ajan määräaikaikatsastuksessa hylkäämisen jälkeen, mikäli katsastus on suoritettu katsastusaikana. Jos kahden kuukauden

ajoaika päättyy aikaisemmin kuin katsastusaika, ajoneuvoa saa ajaa katsastusajan päättymiseen asti. Määräaikaiskatsastuksessa löydetyt viat ja puutteet on korjattava mahdollisimman pian. Mikäli ajoneuvo hylätään varsinaisen katsastusajan jälkeen, kahden kuukauden ajoaika lasketaan viimeisestä varsinaisen katsastusajan aikana tehdystä katsastuksesta. [3.]

4 Katsastustoiminnan vaatimukset

4.1 Katsastustoimipaikan tila- ja laitevaatimukset

Katsastustoimipaikalla pitää olla seuraavat laitteet:

- jarrudynamometri
- keventimellä varustettu ajoneuvonostin tai tarkastuskuilu
- pakokaasupäästöjen mittauslaitteet otto- ja dieselmootoreita varten
- ajovalojen suuntauksen ja valotehon mittaukseen soveltuva jalustalla varustettu laite
- paineilmajarrujen tarkastuksessa tarpeelliset mittarit ja automaattiseen tiedonkäsittelyyn perustuva mittauslaitteisto
- akseli- tai telimassan mittaukseen soveltuva vaaka
- äänenpainetason mittari
- välystentarkistuslaite
- henkilö- ja pakettiautojen heilahtelunvaimentimien testauslaite.

Sivutoimipisteessä ei tarvitse olla paineilmajarrujen tarkastukseen käytettävää laitetta eikä heilahtelunvaimentimien testauslaitetta. [6.]

4.1.1 Tilat

Kevyiden ajoneuvojen katsastuksia varten sisätiloissa tulee pystyä tarkistamaan 2,5 m leveä, 3,0 m korkea ja 6,0 m pitkä ajoneuvo. Raskaiden ajoneuvojen katsastuksia varten sisätiloissa tulee pystyä tarkistamaan vähintään 2,6 m leveä, 4,4 m korkea ja 25,25 m pitkä ajoneuvo. [9.]

4.1.2 Jarrudynamometri

Jarrudynamometrin tulee olla ominaisuuksiltaan soveltuva tarkastettavalle ajoneuvolle (soveltuvuus ajoneuvon akselimassalle). Laitteen kalibrointi tulee suorittaa laitevalmistajan ohjeistuksen mukaisin määräajoin. [6.]

4.1.3 Akseli- tai telimassan mittaukseen soveltuva vaaka

Vaa'alla pitää voida punnita vähintään yksi akseli kerralla. Se voi myös olla kaksi erillistä vaakayksikköä, joissa voi olla erilliset pyöräkohtaiset näytöt. Vaa'an suurin sallittu virhe kalibroinnissa saa olla enintään sellainen, joka määräytyy standardin SFS-EN 45501/14.4.1994 kohdan 3.2 (vaakojen luokitus) mukaisen luokan IIII vaa'alle, jonka vakauskaskel on 20 kg. Tämä tarkoittaa sitä, että 0 - 1000 kg:n alueella hyväksytty virhe on +- 10 kg, 1000 - 4000 kg:n alueella +- 20 kg ja 4000 - 20000 kg:n alueella +- 30 kg. Näitä arvoja sovelletaan kaikille vaa'oilta. Vaa'an mittauskyky pitää olla vähintään 12000 kg. Mikäli vaakaa käytetään vain kevyen kaluston punnitukseen, tulee mittauskyvyn olla vähintään 4000 kg. 1.1.2003 jälkeen käyttöön otetun uuden vaa'an tulee olla vaakadirektiivin 90/384/ETY mukaisesti hyväksytty. [6.]

Vaaka tulee kalibroida tai vakaaminen pitää suorittaa vähintään kolmen vuoden välein, sekä aina sellaisen vian korjaamisen jälkeen, joka on voinut vaikuttaa mittauskykyyn. Kalibroinnin ja kalibrointitodistuksen tulee olla Mittatekniikan keskuksen vaakojen kalibrointiohjeen J6/1998 mukainen. Kalibroinnissa virhe tulee saada hyväksyttäviin rajoihin. Mikäli virhe on ennen viritystä yli kaksikertaa suurempi kuin hyväksytyt rajat, toimipaikan tulee suorittaa kirjallinen arviointi aikaisempien punnitustulosten kelpoisuudesta. Arviointi asiakirja, joka on vapaamuotoinen, tulee säilyttää kalibrointitodistuksen yhteydessä. Vaa'an kalibroinnin sekä virityksen saa suorittaa vaakoihin ja niiden rakenteeseen perehtynyt henkilö tai yritys, jolla on riittävät mittaustekniikan tiedot. Henkilön tai yrityksen tulee pystyä suorittamaan Mittaustekniikan keskuksen ohjeen mukainen jäljitettävä kalibrointi sekä antamaan sille mittausepävarmuusarviointi. Paineilmajarrujen ja määrääaikaiskatsastuksen yhteydessä tarvittavan vaa'an ei tarvitse täyttää edellä mainittuja tarkkuus-, sijoitus- ja kalibrointivaatimuksia, kunhan vaaka kalibroidaan valmistajan ohjeen mukaisesti. [6.]

4.1.4 Äänenpainetaso mittari

Äänenpainetasomittarin tulee täyttää IEC-julkaisun 651 luokan 2 vaatimukset. Mittari täytyy kalibroida kerran vuodessa. Kalibrointiin käytettävä laite tulee kalibroida kahden vuoden välein. [6.]

4.1.5 Välystentarkastuslaite

Välystentarkastuslaitteella tarkoitetaan sellaista laitetta, jossa on hydraulisesti, pneumaattisesti tai sähköisesti liikuteltava levy (tai levyt), jonka päällä ajoneuvon pyörä (tai pyörät) on tarkastuksen aikana. Laitteella tulee pystyä tarkastamaan vähintään yksi akseli yhdellä kertaa. Välystentarkastuslaitteen tulee olla soveltuva kyseisellä ajoneuvolle (akselimassa, pyörään kohdistuva voima ja liikeradat). Laite tulee olla jokaisella nosturilla tai kuilulla, jota käytetään katsastukseen kuuluviin akseliston tarkastuksiin. [6.]

4.1.6 Ajovalojen suuntaukseen ja valotehon mittaamiseen soveltuva laite

Suuntauslaitteen tulee olla kiinteällä jalustalla. Jalusta voi olla liikuteltava lattialla tai esimerkiksi katosta riippuva. Suuntauslaitteen yhteyteen tulee olla asennettuna valotehon mittaustaite, mutta mikäli suuntauslaitteeseen ei voida asentaa valotehon mittaria, voi valotehon mittari olla erillinen laite, jossa ei tarvitse olla kiinteää alustaa. Ilman jalustaa olevaa valojen suuntauslaitetta voidaan käyttää sivutoimipisteissä ja raskaan kaluston tarkastuksiin, mutta valotehon mittarin tulee olla tällöin käytettävissä. [6.]

4.1.7 Muut vähäiset katsastuksen suorittamiseksi tarvittavat laitteet ja varusteet

Katsastusten suorittamiseen tarvitaan seuraavia välineitä ja laitteita:

- alle 2500 kg omamassaltaan olevien henkilö- ja pakettiautojen heilahtelunvaimentimien testauslaite
- ruostehakku (kahvan pituus vähintään 150 mm)
- rengasrauta
- varrellinen peili
- noin metrin pituinen päästään kiilamainen rauta alustan komponenttien tarkastusta varten (raskas kalusto)

- kääntökehän tarkastusrauta (raskas kalusto)
- työntöjarrullisten perävaunujen jarrujen tarkastamiseen käytettävä rauta
- varmennosmeisti
- lasien valonläpäisykyvyn mittari tai vertailulasi
- sopivat välineet akseliston välysten tarkastamiseksi
- Jarrulevyjen paksuuden mittaamiseen soveltuva laite, kun levyt ovat paikallaan ajoneuvossa.
- Metrimittoja: kevyelle kalustolle vähintään 10 m, raskaalle vähintään 10 m ja 30 m
- Moottorin pyörintänopeuden mittalaite otto-moottoreille
- Kuormituslaite raskaan kaluston jarrudynamometrin yhteydessä
- perävaunun ABS-merkkivalon testauslaite (raskas kalusto)
- Peilien kuperuuden tarkastamiseen sapluuna (raskas kalusto)
- Vetolaitteiden testaussapluunat (raskas kalusto)

Digikamera, jonka tarkkuus on vähintään 2 megapikseliä, sekä varustettu salamavalolla [6].

4.1.8 Valvonta

Liikenteen turvallisuusvirasto Trafi valvoo tarkastuspaikkoja ja voi antaa huomautuksen tai varoituksen, jos tarkastuspaikalla ei ole tarvittavia toimitiloja tai tarvittavia mittalaitteita, tarkastuslaitteiden huolto tai kalibrointi on laiminlyöty. Mikäli ajoneuvojen tarkastuksia ei ole suoritettu oikein, voi Trafi antaa varoituksen tai huomautuksen. [7, 37 § – 41 §.]

4.2 Ajoneuvojen katsastuslupa

Ajoneuvojen katsastuslupalain tarkoituksena on vähentää katsastustoiminnan avulla ajoneuvojen päästöjä, sekä edistää liikenneturvallisuutta ja katsastuspalvelujen saataavuutta. Tämä laki on annettu Helsingissä 23.12.1998 ja korvattiin 1.7.2014 voimaantulleella lailla ajoneuvojen katsastustoiminnasta. [8, 1 §.]

4.2.1 Katsastustoimiluvan myöntäminen

Toimilupa myönnetään henkilölle, joka on riippumaton, vakavarainen, asiantunteva ja luotettava. Toiminnan riittävän korkea laatu tulee hakijan varmistaa ja hänen tulee huolehtia asiakkaiden tasavertaisesta kohtelusta sekä asianmukaisesta tietosuojasta. [8, 3 §.]

Hakijan on oltava Euroopan talousalueeseen kuuluvan valtion kansalainen tai yhteisö, jonka keskushallinto, kotipaikka tai päätoimipaikka on Euroopan talousalueella. Toimilupaa ei myönnetä valtion, kunnan tai kuntayhtymän ylläpitämälle virastolle, oppilaitokselle, tai laitokselle. Lupaa ei myönnetä, mikäli käy ilmi, että hakemukseen liittyvät järjestelyt on tehty säännösten kiertämiseksi. [8, 3 §.]

4.2.2 Hakijan luotettavuuden arviointi

Toimiluvan hakijaa voidaan pitää luotettavana, jos hakija, katsastuksia suorittava henkilö, toiminnasta vastaava, yhtiömuodossa toimivan hakijan hallituksen tai hallintoneuvoston jäsen tai varajäsen, toimitusjohtaja, yhtiömies tai muussa määräävässä asemassa oleva ei ole osoittanut toiminnallaan oleva sopimaton harjoittamaan katsastustoimintaa tai suorittamaan katsastuksia. [8, 4 §.]

Kukaan edellä mainituista ei saa olla tuomittu rangaistukseen vakavasta ajoneuvojen rekisteröintiä, katsastusta, kirjanpitoa, varainhallintaa tai verotusta koskevasta rikoksesta. Edellä mainituista ei myöskään kukaan saa olla viimeisen viiden vuoden aikana tuomittu vankeusrangaistukseen tai kolmen viimeisen vuoden aikana sakkorangaistukseen rikoksesta, jonka katsotaan osoittavan henkilön olevan sopimaton suorittamaan katsastuksia tai harjoittamaan katsastustoimintaa. [8, 4 §.]

4.2.3 Hakijan asiantuntemus ja katsastuksia suorittavan henkilön pätevyys

Katsastustoimipaikkaa varten tulee olla ilmoitettu pätevä katsastuksista vastaava henkilö, jolloin voidaan katsoa hakijan oleva asiantunteva. Katsastustoiminnasta vastaavalta sekä katsastuksia suorittavalta henkilöltä edellytetään vähintään teknillisen oppilaitoksen autotekniikan tai vastaavan soveltuvan teknikkotason tutkinto. Lisäksi edellytetään toimiluvan laajuutta vastaavaa katsastajantutkintoa ja erikoiskoulutusta, sekä niihin liittyvää

käytännön kokemusta ja ammattitaidon ylläpitämiseksi tarkoitettua täydennyskoulutusta. [8, 5 §.]

4.2.4 Riippumattomuuden arviointi

Hakijaa ei pidetä riippumattomana, jos hän tai hänen palveluksessaan oleva harjoittaa tai on kaupallisesti, taloudellisesti tai muuten riippuvuussuhteessa siihen, joka harjoittaa ajoneuvojen tai niiden osien tai varusteiden valmistusta, kauppaa, suunnittelua, markkinointia, korjausta, maahantuontia tai huoltoa. Mikäli edellä mainitut ovat riippuvuussuhteessa vakuutustoimintaan liittyvien ajoneuvojen tarkastustoimintaan tai luvanvaraiseen liikenteeseen, heitä ei pidetä riippumattomina. Tilojen vuokraamista ei pidetä riippuvuussuhteena. [8, 6 §.]

4.2.5 Toimiluvan laajuus ja hakeminen

Toimilupa myönnetään hakemuksen perusteella joko vuosikatsastuksille tai kaikille katsastuslajeille tyyppikatsastusta ja EY-tyyppihyväksyntää lukuun ottamatta enintään viiden vuoden määräajaksi. Toimilupahakemuksessa tulee olla liitettynä:

- yhtiömuodossa toimivalta hakijalta selvitys omistussuhteista sekä kaupparekisteriote
- ilmoitus kunnasta, missä toimintaa aloitetaan harjoittamaan
- selvitys toiminnan riittävän laadun ja asiakkaiden yhdenvertaisen kohtelun varmistamisesta
- ilmoitus katsastustoiminnasta vastaavasta henkilöstä
- selvitys siitä, miten hakija toteuttaa yhteydet tieliikenteen tietojärjestelmään ja miten hän huolehtii riittävästä tietosuojasta
- selvitys siitä, miten laitteet, toimitilat ja henkilöstö ja muut aikaisemmin kapaleessa 4.2.2 mainitut henkilöt täyttävät toiminnan vaatimukset. [8, 7 § – 8 §.]

4.3 Katsastustoiminta

4.3.1 Toiminnan aloittaminen ja tilat

Toiminta voidaan aloittaa, kun Ajoneuvokeskus on todennut toimitilat ja laitteet asianmukaisiksi ja toimintaan soveltuviksi, tarvittavat yhteydet asianmukaisiksi, henkilöstön pätevyyden ja toimintaan liittyvien olosuhteiden vastaavan toiminnan edellyttämiä vaatimuksia. Mikäli toimiluvan mukaista toimintaa ei aloiteta puolen vuoden sisällä luvan myöntämisestä, lupa raukeaa. Erityisistä syistä aikaa voidaan pidentää Ajoneuvokeskuksen luvalla. Toimitilojen tulee olla sellaiset, että katsastukset voidaan suorittaa asianmukaisesti. Tilojen tulee sijaita toistensa läheisyydessä. Toimitilojen välittömässä läheisyydessä tulee olla muulta liikenteeltä suljettu koeajorata. [8, 12 § – 11 §.]

4.3.2 Tasapuolisuus ja esteellisyys

Toimiluvan haltijalla on velvollisuus suorittaa jokaisen katsastusta haluavan asiakkaan ajoneuvon katsastus säännösten ja toimilupansa mukaisesti. Toiminta on järjestettävä siten, että muut asiat kuin ajoneuvon kuntoon ja määräystenmukaisuuteen liittyvä arviointi, eivät voi vaikuttaa lopputulokseen. Toimiluvan ja koulutusoikeuden haltijoiden on soveltuvin osin noudatettava kielilain säännöksiä. Esteellisyyttä tutkiessa sovelletaan katsastuksia suorittavaan henkilöön, mitä hallintomenettelylain (598/1982) 10 ja 11 § säädetään. [8, 13 § – 14 §.]

4.3.3 Sivutoimipiste

Ajoneuvohallintokeskus voi myöntää toimiluvan haltijalle oikeuden perustaa sivutoimipiteen, jos seudun katsastuspalveluiden tarjonta jää muuten puutteelliseksi. Sivutoimipisteessä voidaan katsastaa vain ajoneuvoja, joiden kokonaismassa on enintään 3,5 tonnia. Katsastuspalveluiden puutteellisuutta alueella arvioidessa otetaan huomioon sivutoimipiteen etäisyys varsinaisesta toimipisteestä sekä seudun tyypilliset asiointimatkat sekä alueen ajoneuvokanta. [8, 15 §.]

4.3.4 Toimiluvan uusiminen ja katsastustoiminnan päätyminen

Toimilupaa uusiessa tulee hakemukseen liittää luvussa 4.2.5 mainitut liitteet soveltuvilta osin. Luvan uusimista ratkaistaessa otetaan huomioon katsastustoiminnan luvan mukainen harjoittaminen ja toiminnan harjoittamisen asianmukaisuus. Mikäli Ajoneuvokeskus näkee tarpeelliseksi, se voi suorittaa luvussa 4.3.1 mainitut tarkistukset uudelleen. Katsastustoiminnan keskeytyessä tai päättyessä toimiluvan haltijan tulee toimittaa Ajoneuvohallintokeskukselle sen pyynnöstä katsastuksen suorittamiseen liittyvät asiakirjat ja lomakkeet. [8, 16 § – 17 §.]

4.4 Valvonta

Säännösten noudattamista valvoo Ajoneuvohallintokeskus. Luvan haltijan on annettava pyynnöstä Ajoneuvohallintokeskukselle tarvittavat tiedot katsastustoiminnan laadun selvittämiseksi sekä luvanhaltijalle asetettujen yleisten edellytysten selvittämiseksi.

Toimilupa perutaan määräajaksi tai kokonaan, jos

- säännöllistä katsastustoimintaa ei harjoiteta tai toiminta lopetetaan
- toimiluvan saamisen edellytyksiä ei täytetä
- luvan haltija on konkurssissa
- luvan haltija on määrätty liiketoimintakieltoon. [8, 20 §.]

Toimilupa voidaan peruuttaa tai antaa haltijalle huomautus tai kirjallinen varoitus, jos

- katsastuksessa hyväksytään ajoneuvoja, jotka eivät ole ilmeisen selvästi säännösten mukaisia, varoitus tai huomautus voidaan kuitenkin antaa, jos on hyväksytty edes yksi säännösten vastainen ajoneuvo
- katsastuksessa ensimmäisellä kerralla hylättyjen ajoneuvojen määrä poikkeaa perusteettomasti valtakunnallisesta
- katsastuksessa on laiminlyöty verotukseen liittyvää valvontaa tai jätetty suorittamatta tehtävä, joka on säädetty katsastuksessa tehtäväksi

- toiminnassa ei ole oltu tasapuolisia
- luvan haltija rikkoo toimiluvalla asetettuja vaatimuksia
- luvan haltijan kirjanpito, hallinto tai varainhallinta eivät täytä vaatimuksia.

[8, 21 §.]

Mikäli tarkastuksessa havaitaan tilojen tai laitteiden olevan puutteellisia, Ajoneuvokeskus voi kieltää tai rajoittaa niiden käyttöä. Tarpeen mukaan Ajoneuvokeskus voi asettaa uhkasakon asiakirjojen ja lomakkeiden toimittamisvelvollisuuden noudattamisen tehoteeksi. [8, 21 §.]

Ajoneuvohallintokeskuksella on oikeus saada tietoja rikosrekisteristä ja ajokorttirekisteristä toimiluvan myöntämistä, peruuttamista ja valvontaa koskevien asioiden käsittelyä varten. Tieto rikoksesta voidaan luovuttaa toimiluvan haltijalle aikaisemmin tässä kappaleessa mainittujen toimenpiteiden yhteydessä. [8, 21 §.]

5 Katsastuslupalain uudistus

5.1 Katsastuslupa

Katsastuslupa voidaan myöntää hakemuksen perusteella yhteen tai useampaan lupalajiin. Lupia myönnetään erikseen kevyiden ajoneuvojen määräaikais- ja valvontakatsastuksiin, raskaiden ajoneuvojen määräaikais- ja valvontakatsastuksiin, kevyiden ajoneuvojen määräaikais-, valvonta-, rekisteröinti-, muutos- ja kytkentäkatsastuksiin sekä raskaiden ajoneuvojen määräaikais-, valvonta-, rekisteröinti-, muutos- ja kytkentäkatsastuksiin. [7, 6 §.]

5.1.1 Katsastusluvan myöntämisen edellytykset

Katsastusluvan hakijalla täytyy olla oikeus harjoittaa elinkeinoa Suomessa, eikä hän saa olla konkurssissa. Hakijan tulee olla täysi-ikäinen eikä hänen toimintakelpoisuuttaan saa olla rajattu. Hakija tulee olla luotettava eikä hakijan muu harjoittama ajoneuvoihin liittyvä toiminta saa vaikuttaa katsastuksen lopputulokseen. [7, 7 §.]

Hakijan tulee varmistaa toiminnan riittävä laatu, ja laadunhallintajärjestelmien tulee olla standardin SFS-EN ISO 9001:2008 tai uudemman mukainen. Hakijalla tulee olla palveluksessa täysi-ikäinen, luotettava ja ammattitaitoinen katsastustoiminnasta vastaava henkilö, jonka toimintakelpoisuutta ei ole rajattu, eikä hän saa olla konkurssissa. Hakijan palveluksessa olevien katsastajien tulee olla ammattitaitoisia ja luotettavia, sekä heillä tulee olla katsastamiensa ajoneuvojen ajo-oikeus. [7, 7 §.]

Hakijan katsastukseen käytettävien laitteiden sekä varustuksen tulee olla asianmukainen. Hakijalla täytyy olla yhteydet ajoneuvoliikennerekisteriin, ja hänen tulee pystyä huolehtimaan asianmukaisesta tietosuojasta. Hakijalla tulee olla vastuuvakuutus, jonka vakuutusmäärä on arvioitu katsastustoiminnan laatu ja laajuus huomioon ottaen. Vakuutuksen tulee korvata ajoneuville mahdollisesti aiheutuvat vahingot. [7, 7 §.]

5.1.2 Luotettavuuden arviointi

Hakijaa pidetään epäluotettavana, mikäli hänet on määrätty liiketoimintakieltoon viimeisen viiden vuoden aikana. Mikäli hakija on viimeisen kymmenen vuoden aikana määrätty vähintään kahden vuoden mittaiseen vankeusrangaistukseen tai viimeisen viiden vuoden aikana tuomittu vakavasta ajoneuvojen katsastukseen, rekisteröintiin verotukseen, kirjanpitoon tai varainhallintaan liittyvien säännösten rikkomisesta, häntä pidetään epäluotettavana. Hakijaa pidetään epäluotettavana myös silloin, kun hän on saanut yli kuuden kuukauden mutta alle kahden vuoden vankeusrangaistuksen rikoksesta, jonka katsotaan osoittavan henkilön olemaan sopimaton suorittamaan katsastustoimintaa. Kolmen viimeisen vuoden aikana hakijaa ei saa olla määrätty enintään kuuden kuukauden vankeusrangaistukseen tai toistuvasti sakkorangaistukseen rikoksista, jotka osoittavat hakijan epäluotettavuuden. [7, 9 §.]

Hakijaa pidetään epäluotettavana rikossyytteen ja sen edellyttämien tutkimusten aikana, jos näillä voi olla vaikutuksia hakijan edellytyksiin hoitaa tehtävänsä. Hakijaa pidetään epäluotettavana myös silloin enintään viiden vuoden ajan, jos hän on toiminnallaan aiheuttanut katsastusluvan menetyksen muista syistä, kuin edellä on mainittu. Mikäli viimeisen viiden vuoden aikana hakija on saanut toiminnastaan johtuen toistuvasti katsastustoimintaan liittyviä huomautuksia ja kirjallisia varoituksia tai hakijaa on kielletty suorittamasta katsastuksia, hän on epäluotettava. [7, 9 §.]

5.1.3 Riippumattomuuden arviointi

Hakijaa pidetään riippumattomana, jos hakija ei harjoita tai ole taloudellisesti, kaupallisesti tai muuten riippuvuussuhteessa siihen, joka harjoittaa ajoneuvojen tai niiden osien valmistusta, maahantuontia, kauppaa, suunnittelua, markkinointia korjausta tai huoltoa. Hakija ei saa myöskään olla riippuvuussuhteessa henkilöön tai yritykseen, joka harjoittaa vakuutustoimintaa liittyvää ajoneuvojen vahinkotarkastus toimintaa tai harjoittaa luvanvaraista liikennettä. Riippuvuussuhteena ei pidetä toimintaan tarvittavien tilojen vuokraamista ensin mainituilta toiminnan harjoittajilta eikä toimimista ajoneuvolaissa määritettynä hyväksyttynä asiantuntijana tai tutkimuslaitoksena. [7, 11 §.]

5.1.4 Katsastusluvan hakeminen

Katsastuslupa haetaan Trafilta ja siihen on liitettävä,

- tieto siitä, millaista lupaa haetaan
- tieto toiminnanharjoittamispaikasta
- selvitys laadun varmistamisesta
- tieto vastaavasta henkilöstä
- selvitys, miten hakija toteuttaa yhteydet ajoneuvoliikennerekisteriin
- tieto, miten hakija toteuttaa tarvittavan tietosuojan
- tieto laitteiston ja henkilöstön vaatimusten täyttymisestä
- selvitys vastuuvakuutuksesta
- arvio toiminnan aloittamisen ajankohdasta
- yhtiömuodossa toimivalta hakijalta kaupparekisteriote tai vastaava selvitys sekä selvitys omistussuhteista. [7, 13 §.]

5.2 Katsastusten suorittamisen yleiset vaatimukset

5.2.1 Katsastustoimipaikan toimitilat ja laitteet

Toimitilat ovat riittävät silloin, kun katsastukset voidaan suorittaa asianmukaisesti säästä riippumatta ja niiden on sijaittava toistensa läheisyydessä. Katsastukset voidaan suorittaa asianmukaisesti, kun toimipaikalla on laitteet ja varusteet, jotka soveltuvat katsastettavien ajoneuvojen katsastamiseen. Liikenteen turvallisuusvirasto antaa tarkemmat määräykset laitteista ja varusteista ja ne on mainittu aiemmin luvussa 4.1. [7, 12 §.]

5.2.2 Katsastustoiminnan aloittaminen ja päättäminen

Katsastustoiminta on aloitettava kuukauden sisällä luvan myöntämisestä, ellei määräaika erityisistä syistä johtuen ole pidennetty. Katsastustoiminnan päättyessä tai keskeytyessä on katsastusluvan haltijan toimitettava katsastukseen liittyvät asiakirjat ja lomakkeet Trafille sen pyynnöstä. Muutoin sovelletaan katsastusasiakirjojen säilyttämiseen ja luovuttamiseen koskevaa pykälää. [7, 22 § – 28 §.]

5.2.3 Tasapuolisuus katsastustoiminnassa ja poikkeus esteellisyydessä

Tasapuolisuuden säädökset ovat samat kuin ennen katsastuslain uudistusta lukuun ottamatta lisäystä: mikäli katsastusluvan haltija markkinoi tai tarjoaa katsastuksia yhdistettynä korjaukseen tai huoltoon on saatavilla oltava katsastus erikseen hinnoiteltuna toimenpiteenä. Ajoneuvoon tehtävä toimenpide ja katsastus on erotettava toisistaan niin ajallisesti ja muutoinkin selvästi.

Laissa ajoneuvojen katsastustoiminnasta on poikkeus hallintolain esteellisyysvaatimuksesta katsastuksessa ja siinä säädetään seuraavaa:

Sen estämättä, mitä hallintolain (434/2003) 28 §:n 1 momentin 4 kohdassa säädetään, katsastaja saa suorittaa ajoneuvon määräaikais- ja valvontakatsastuksen, vaikka hänen työnantajansa on tuonut ajoneuvon maahan tai myynyt sen taikka jota tämän yrityksessä on huollettu tai korjattu.

[7, 23 § – 24 §.]

5.2.4 Katsastusten suorittaminen katsastustoimipaikan ulkopuolella

Katsastusluvan haltija saa suorittaa katsastuksia toimipaikan tilojen ulkopuolella olevissa tiloissa ajoneuvoille, jotka ovat poikkeavia tieliikenteessä yleisesti sallituista arvoista tai muiden ominaisuuksien vuoksi. Ulkopuolella olevien toimitilojen ja laitteiden on suoritettavien katsastuksien edellyttämässä laajuudessa vastattava laissa määrättyjä vaatimuksia. [7, 25 §.]

Trafi voi antaa poikkeusluvan toistaiseksi katsastaa muitakin kuin aiemmin tässä luvussa mainittuja ajoneuvoja ulkopuolella sijaitsevissa hyväksymissään tiloissa. Edellytyksenä on ajoneuvojen katsastuspaikalle siirtämisen epätarkoituksenmukaisuus, joka voi johtua ajoneuvojen suuresta määrästä, liikenneturvallisuudesta, ympäristöseikoista tai muista vastaavista syistä. [7, 25 §.]

5.2.5 Katsastusasiakirjojen säilyttäminen ja luovuttaminen

Katsastustoimipaikan on lähetettävä rekisteröinti-, muutos-, ja kytkentäkatsastusta koskevat asiakirjat Trafille mahdollisimman pian katsastuksen suorittamisen jälkeen. Trafi saa luovuttaa näitä asiakirjoja ja todistuksia sekä muita katsastuksessa tarvittavia asiakirjoja katsastustoimipaikoille katsastustoimintaa varten. Muut kuin edellä mainitut todistukset ja asiakirja tulee säilyttää katsastustoimipaikalla. Määräaikaikatsastusta koskevat asiakirjat on säilytettävä vähintään 2 vuotta, muut asiakirjat vähintään 15 vuotta. [7.]

5.2.6 Palvelutietojen ja hintojen ilmoittaminen katsastuspalvelurekisteriin

Katsastusluvan haltijan on talletettava katsastustoimipaikan nimi, sijainti ja yhteystiedot suorakäyttöisesti katsastuspalvelurekisteriin. Sinne on ilmoitettava myös katsastuslajeittain palveluajat, tiedot tarjottavista katsastuspalveluista ja niistä perittävistä maksuista. [7, 26 § – 27 §.]

5.3 Yleistä

Valvontaa suorittaa Liikenteen turvallisuusvirasto. Se tarkastaa vähintään viiden vuoden välein katsastusluvan haltijan täyttävän edelleen katsastusluvan edellytykset. Luvan hal-

tijan on pyynnöstä annettava Trafille valvontaa varten tarvittavat tiedot kirjanpidosta, varainhallinnasta, hallinnosta, tilojen ja laitteiden vuokrauksesta. Lisäksi on annettava tarvittavat tiedot katsastusta suorittavista henkilöistä ja katsastustoiminnasta. Lisäksi haltijan on annettava tiedot edellisen ja kuluvan vuoden aikana perityistä keskimääräisistä maksuista. [7, 37 § – 38 §.]

Trafiilla on oikeus tehdä valvontaan vaadittavia tarkastuksia paikoissa, joissa katsastusta harjoitetaan. Luvanhaltijan tulee järjestää olosuhteet kuntoon siten, että tarkastus voidaan suorittaa. Trafi voi myös tehdä sopimuksen tarkastusten suorittamisesta yksityisen palvelun tuottajan kanssa. Tuottajan kanssa on sovittava tarkastettavat toimipaikat sekä niissä tarkastettavat kohteet. Tarkastusta suorittavalla on oltava todistus oikeudesta suorittaa tarkastuksia. Todistuksen tulee olla esitettävissä asianomaisen luvanhaltijan edustajalle. TraFi valvoo, että tarkastukset suoritetaan sopimuksen mukaisesti. [7, 39 § – 40 §.]

Katsastustehtävien valvomiseksi Trafi saa suorittaa heti katsastuksen jälkeen ajoneuville katsastusta vastaavan tarkastuksen tai osan siitä. Trafin virkamies saa pysäyttää ajoneuvon ja suorittaa tarkastuksen siten, että siitä aiheutuu mahdollisimman vähän haittaa ajoneuvon kuljettajalle. Tarkastuksen saa suorittaa korvauksetta katsastustoimipaikan tiloissa ja laitteita käyttäen. [7, 41 §.]

Ajoneuvo voidaan määrätä valvontakatsastukseen johonkin ajoneuvon lähellä sijaitsevaan katsastustoimipaikkaan, mikäli Trafi edellä mainitussa tarkastuksessa tai muuten saa tiedon katsastuksen virheellisyydestä tai puutteellisuudesta, joka olisi johtanut ajoneuvon hylkäämiseen katsastuksessa. [7, 42 §.]

5.3.1 Valvonnassa käytettävät seuraamukset

Trafi peruuttaa katsastusluvan, jos katsastustoiminta on toimipaikalla lopetettu tai luvan haltija on konkurssissa. Lupa peruutetaan määräajaksi, ellei toimipaikalla ei ole säännöllistä katsastustoimintaa tai sitä ei suoriteta katsastuspalvelurekisterin mukaisesti. Mikäli luvan haltija ei enää täytä luvan myöntämisen edellytyksiä tai katsastuksia suorittava henkilöstö ei täytä ammattitaito- tai luotettavuusvaatimuksia, lupa perutaan kokonaan tai määräajaksi. [7, 43 §.]

Katsastuslupa voidaan peruuttaa kokonaan tai määräajaksi, jos katsastuksessa on hyväksytty ajoneuvoja, jotka eivät selvästi ole olleet säännösten mukaisia. Samoin voidaan tehdä, jos katsastuksessa on hylätty tai edellytetty korjattavaksi ajoneuvoja, joissa kaikki on ollut säännösten mukaista. Mikäli katsastuksissa havaittujen vikojen ja puutteiden määrä tai ensimmäisellä katsastuskerralla hylättyjen ajoneuvojen määrä poikkeaa merkittävästi toimipaikalla katsastaja kohtaisesti tai valtakunnallisesti, voidaan lupa peruuttaa kokonaan tai määräajaksi. [7, 43 §.]

Trafi voi enintään kuuden kuukauden ajaksi kieltää katsastajalta katsastusten suorittamisen, jos hän on katsastuksissa

- hyväksynyt liikenteeseen ajoneuvoja, jotka ovat olleet ilmeisesti säännösten ja määräysten vastaisia
- hylännyt ajoneuvoja, joiden kaikkia vikoja ja puutteita ei ole huomioitu
- määrännyt korjattavaksi ajoneuvon tarpeettomasti
- laiminlyönyt ajoneuvojen verotukseen liittyvää valvontaa
- rikkonut tasapuolisuusvaatimuksia tai muita vaatimuksia.

Mikäli kieltä olisi kohtuuton johtuen rikkomusten tai laiminlyöntien vähäisyydestä, Trafina on annettava katsastuskiellon sijasta huomautus tai kirjallinen varoitus. [7, 44 §.]

Trafi voi määrätä katsastustoiminnassa käytettävän laitteen tai toimitilan käyttökieltoon, mikäli laite tai toimitila ei täytä laissa asetettuja vaatimuksia. Trafi voi myös rajoittaa laitteen tai toimitilan käyttöä siihen asti, kunnes toimitila tai laite on saatu vaatimusten mukaisiksi. [7, 46 §.]

6 Katsastuslupalain uudistuksen taustat

Katsastuslupalain uudistuksen keskeisempänä ajatuksena on eriyttää kevyen ja raskaan kaluston toimiluvat toisistaan, mikä itsessään helpottaa uusien yrittäjien alalle tuloa, kun voidaan katsastaa pelkästään kevyitä ajoneuvoja. Uudistuksessa mahdollistetaan autoalan tehtäviin soveltuvan ammattitutkinnon suorittaneiden pääsy alalle, jolloin insinööri-

tutkinto ei ole pakollinen. Uudistuksen isoimpia asioita on riippumattomuus pykälän poistaminen muilta kuin rekisteröinti-, muutos- ja kytkentäkatsastusluvan hakijoilta. Tämä mahdollistaa ajoneuvojen katsastamisen esimerkiksi korjaamoyrityksen alaisuudessa. Lisäksi uudistuksessa on poistettu koeajorataa koskeva vaatimus, mikä taas helpottaa tilojen löytämistä katsastustoimintaa varten. [10, s. 1.]

6.1 Selvitys uudistuksen vaikutuksista

Katsastuslupain uudistusta kehittäessä tavoitteena oli parantaa katsastuspalveluiden saatavuutta ja hintoja. Uudistusta kehitettäessä Trafi teetti selvityksen, jossa tutkittiin lakimuutoksen vaikutusta edellä mainittuihin asioihin sekä sitä, miten korjaamo- ja katsastusyrittäjien yhteistyömallit muokkaantuisivat uudistuksen toteutuessa. [10, s. 1.]

Selvityksestä käy ilmi, että suurin osa toimijoista on sitä mieltä, että katsastuksien hinnat tulevat laskemaan uudistuksen voimaan tullessa. Toimijat perustelivat kantaansa raskaan kaluston vaatimuksen poistumisella. Osa katsastusalantoimijoista kuitenkin epäili hintojen nousevan uudistuksen myötä. Selvityksessä kysyttiin alan toimijoiden mielipidettä palveluiden saatavuudesta. Toimijat olivat sitä mieltä, että raskaan kaluston toimipisteiden määrä tulee laskemaan ja kevyen kaluston toimipisteiden määrä tulee nousemaan huomattavasti. Useat olivat sitä mieltä, että kevyen kaluston toimipisteiden määrä jopa kaksinkertaistuisi lyhyessä ajassa. [10, s. 12–15.]

Yhteenvedossa selvityksessä todetaan uusien toimintamallien edistävän erityisesti kevyen kaluston katsastustoimipisteiden määrää, mutta vähentävän raskaan kaluston toimipisteiden määrää. Hintatason arvellaan laskevan kevyen kaluston osalta kilpailun kiristymisen takia ja raskaan kaluston katsastuksien hintojen arvellaan nousevan vastamaan katsastuksen todellisia hintoja. [10, s. 16–21.]

6.2 Tämän hetken mielipiteitä uudistuksesta

SATL:n teettämässä jälkimarkkinointibarometrissa tammikuussa 2015 kysyttiin korjaamoilta aikovatko ne aloittaa katsastustoiminnan. Barometrissa selvisi, että katsastuslupain uudistuksen voimaantulo ei ole aiheuttanut suurta liikehdintää jälkimarkkinoinnin

johdon näkökulmasta. Vuonna 2014 teetetyssä jälkimarkkinointibarometrissa 20 % vastaajista arvioi ehkä aloittavansa katsastustoiminnan, mutta tammikuussa teetetyssä barometrissa 90 % vastaajista arvioi, että korjaamo ei aio aloittaa katsastustoimintaa. [11, s. 58.]

Barometrissa vastanneet eivät pidä lakia huonona vaan hyvänä, mutta aloittamatta jättämisen syynä on lähinnä kyse kahdesta asiasta. Suurimmalla osalla on jo hyvä yhteistoiminta läheisen katsastusaseman kanssa, tai kannattavuuslaskelmat eivät tue investointia katsastustoimintaan. [11, s. 58.]

7 Katsastustoiminta Tampereen Delta Autossa

Katsastustoiminta aloitettiin Tampereen Delta Autossa 2.2.2015 yhteistyössä Helppo-Katsastuksen kanssa. Katsastukset suoritetaan samoissa tiloissa korjaamon kanssa, mutta katsastuksien ja korjaamon töiden työnjohto on erillään. Katsastuksia suorittaa tällä hetkellä yksi katsastaja.

7.1 Hyödyt Delta Autolle

Katsastustoiminnan aloittaminen Delta Autossa on helpottanut aikataulujen järjestelmistä katsastuspalveluiden osalta. Ennen katsastustoiminnan aloittamista ajoneuvot, joille oli tilattu katsastuspalvelu, piti viedä noin kymmenen kilometrin päähän katsastuskonttorille. Tämä vei Delta Auton työntekijöiltä paljon aikaa ja tuotti välillä käytännön järjestelyissä hankaluuksia. Katsastuspalveluun Delta Autossa sisältyy ajoneuvon kunnan tarkastaminen sekä katsastukseen vienti.

Katsastustoiminnan aloittaminen on helpottanut katsastuspalveluissa aikataulujen suunnittelua sekä vähentänyt autoasentajilta hukkaan menevää aikaa huomattavasti, koska nyt ajoneuvo voidaan antaa katsastettavaksi heti mahdollisten korjausten ja tarkistuksien jälkeen. Tällöin asentaja voi aloittaa uuden työn tekemisen eikä hänen tarvitse odottaa katsastustarkistuksen suorittamista. Aikataulujen suunnittelu on helpompaa, koska ei tarvitse varata aikaa ajoneuvon katsastukseen kuljetukselle.

Katsastustoiminnan aloittaminen voi tuoda Delta Autolle lisää asiakkaita, koska henkilöt jotka katsastavat ajoneuvonsa HelppoKatsastuksella ja saavat katsastuksesta ajoneuvolle hylkäyksen tai huomautuksen, voivat helposti samoista tiloista varata heti ajan korjaukseen katsastuksen jälkeen.

Katsastustoiminnan aloittaminen tuo Delta Autolle säästöjä, koska kenenkään ei tarvitse lähteä viemään ajoneuvoa muualle katsastettavaksi. Ennen katsastustoiminnan aloittamista ajoneuvon vieminen katsastukseen toi isoja kustannuksia, mikäli asentaja vei ajoneuvon katsastettavaksi. Katsastuksessa käyttäminen vei aikaa noin tunnin sisältäen ajomatkat ja odotuksen katsastustarkastuksen ajan. Säästöä syntyy noin 75 € per katsastus kaikkine kuluineen, kun asentaja voi tehdä muita töitä sen sijaan, että hän vie ajoneuvoa katsastukseen. Yhteensä tästä kertyy vuodessa noin 35 000 € keskimäärin kahdella katsastuspalvelulla päivässä.

7.2 Hyödyt asiakkaille

Katsastustoiminnan aloittaminen Delta Autossa helpottaa asiakkaiden ajoneuvoihin liittyvien asioiden hoitamista ja säästää aikaa, koska asiakkaat voivat samalla kertaa hoitaa ajoneuvon huollon sekä katsastuksen. Usein ajoneuvojen määräaikaishuollot ovat samoihin aikoihin katsastuksien kanssa, jolloin asiakkaan on helppo hoitaa molemmat asiat samalla kertaa, jolloin asiakkaan ei tarvitse käydä useassa eri paikassa ja varata aikoja useasta eri yrityksestä, jolloin asiakas säästää aikaa jo aikaa varatessaan.

Delta Auton tarjoama katsastuspalvelu auttaa asiakasta säästämään myös kustannuksissa, koska katsastuspalveluun kuuluu tarkastus, jossa Delta Auton mekaanikko tarkistaa ajoneuvon ennen katsastustarkastuksen suorittamista. Mikäli ajoneuvosta löytyy jokin vikaa, joka aiheuttaisi ajoneuvon hylkäämisen tai huomautuksen antamisen, voidaan ajoneuvo korjata ennen katsastukseen vientiä. Tällöin asiakas säästää aikaa ja rahaa, kun hänen ei tarvitse ensin viedä ajoneuvoa korjattavaksi ja sen jälkeen vielä uusintatarkastukseen.

Mikäli HelppoKatsastuksen asiakkaan auto on hylätty tai saanut huomautuksen katsastuksessa, on hänen helppo varata heti katsastuksen jälkeen aika korjaukseen ja uusintatarkastukseen Delta Autolta. Asiakas säästää aikaa, kun hänen ei tarvitse katsastuksen jälkeen varata korjaus- ja uusintatarkastusaikaa muualta.

7.3 Käytännön järjestelyt

HelppoKatsastuksen tilat Tampereen Lakalaivassa sijaitsevat Delta Auton tiloissa. HelppoKatsastuksella on oma vastaanotto, jossa otetaan töitä vastaan ilman Delta Auton palveluita. Delta Auton huollon vastaanotosta asiakkaat voivat tilata ajoneuvolleen katsastuspalvelun, johon kuuluu ajoneuvon tarkastaminen ja sen jälkeen katsastus.

HelppoKatsastuksella Tampereen Delta Autossa on käytössään yksi katsastuspaikka, joka on rakennettu Delta Auton entisen korjaamonostimen perään. Katsastuspaikalla on kaikki kevyiden ajoneuvojen katsastuksiin vaadittavat laitteet. Delta Auton korjaamon ei tarvitse varata erikseen katsastusaikaa HelppoKatsastukselta, vaan ajoneuvo annetaan katsastukseen ilman erillistä ajanvarausta ja katsastusmies tarkastaa ajoneuvon niin pian kuin mahdollista ja palauttaa ajoneuvon avaimet Delta Auton työnjohtoon. Tällöin asiakas voi asioida samassa vastaanotossa ajoneuvonsa huollon ja katsastuksen aikana.

8 Lopuksi

Insinööriyössä tarkastellaan ajoneuvojen katsastamiseen vaikuttavia säädöksiä sekä määräyksiä. Työssä kerrotaan myös aiempien tutkimusten pohjalta, miten katsastuslain muutoksen uskotaan vaikuttavan katsastusten hintoihin ja saatavuuteen. Työssä kuvataan myös, miten katsastustoiminnan aloittaminen on vaikuttanut Delta Auton toimintaan ja miten Delta Auto ja asiakas hyötyvät toiminnasta.

Tärkeimpinä muutoksina katsastuslain uudistuksessa on katsastusten mahdollistaminen korjaamoilla ja korjaamoyritysten palveluksessa. Uudistuksen uskotaan laskevan katsastusten hintoja ja parantavan niiden saatavuutta kevyellä kalustolla. Uudistuksesta huolimatta suurin osa korjaamoyrityksistä ei aio aloittaa katsastustoimintaa, vaan aikoo jatkaa toimintaa entisten yhteistyökumppaneiden kanssa. Delta Autossa aloitettu katsastustoiminta yhteistyössä HelppoKatsastuksen kanssa on helpottanut korjaamon päivitettäistä toimintaa monin tavoin. Katsastustoiminnan aloittaminen on tuonut myös säästöjä Delta Autolle.

Lähteet

- 1 Tietoa Delta-konsernista. 2013. Verkkodokumentti. Delta Motor Group. <<http://www.deltamotorgroup.fi/konserni/>>. Luettu 5.3.2015.
- 2 Yritys. 2015. Verkkodokumentti. HelppoKatsastus. <<https://helppokatsastus.fi/yritys/>>. Luettu 28.4.2015.
- 3 Määräaikaikatsastus. 2014. Verkkodokumentti. Liikenteen turvallisuusvirasto. <<http://www.trafi.fi/tieliikenne/katsastukset/katsastuslajit/maaraaikaiskatsastus>>. Luettu 5.3.2015.
- 4 Ajoneuvolaki. 1090/2002.
- 5 Valtioneuvoston asetus liikenteessä käytettävien ajoneuvojen liikennekelpoisuuden valvonnasta. 19.12.2002/1245.
- 6 Katsastustoimipaikan laitevaatimukset.2011. Verkkodokumentti. Liikenteen turvallisuusvirasto. <http://www.trafi.fi/file-bank/a/1414581757/cd0168f220cccfb62d9456b073d7221c/15919-Katsastustoimipaikan_laitevaatimukset.pdf>. Luettu 17.3.2015.
- 7 Laki ajoneuvojen katsastustoiminnasta. . 957/2013. .
- 8 Laki ajoneuvojen katsastusluvista. . 1099/1998. .
- 9 Katsastustoimintaa koskevia tarkempia määräyksiä. 2013. Verkkodokumentti. Trafi. <http://www.finlex.fi/data/normit/41766-TRAFI_597_03.04.03.00_2013_Fi.pdf>. Luettu 21.4.2015.
- 10 Selvitys katsastuslain uudistuksen vaikutuksista. 2012. Verkkodokumentti. Trafi. <http://www.trafi.fi/file-bank/a/1330957021/ac3711c9f513a8c08c9d8d5a74972c32/9382-Trafin_julkaisu_03-2012_-_Katsastustoimilupaselvitys_-_paivitys.pdf>. Luettu 21.4.2015.
- 11 Palmu, Hannu. 2015. Jälkimarkkinointibarometri. Suomen autolehti 3/2015, s. 56–58.